

مدارس در ممالک مختلفه

باید دانست که مدارس از مستحدثات تاریخ جدید نبوده و از دیر زمانی است که ملل قدیمه دنیا بتأسیس آن مبادرت نموده‌اند. به مجرد اینکه انسان درازمنه قبل از تاریخ بستایش اصنام و الهه متنوعه اقدام کرد جوانان هر قوم و قبیله برای آموختن اسرار دیانت به‌بیتخانه و معابد مجاور نزد کاهنان رفت و آمد نموده شروع بتعلم و تحصیل کردند اقوام یهود مدارس خود را جنب کنائس بنا نموده و تا کنون نیز یهود و مسلمین در اطراف کنائس و مساجد خویش مدارس دارند. در قرون وسطی مدارس مسیحیان همان دیر و معابد رهبانان بوده و تا این ایام راهبان عیسوی بمعلمی اشتغال دارند

تشکیل مدارس جدید در ایام سلطنت بطامیوس ها و از شهر اسکندریه شروع میگردد که از آن به بعد ادبیات و لغات مختلفه در مدارس تدریس شده و برای ورود و خروج شاگردان دستور و نظاماتی تعیین کرده‌اند رومی‌ها نیز به تدریج مبادی مزبوره را فرا گرفته و بر طبق عادات شدید و اخلاق و خوی درشت خویش رسوم و قواعدی وضع کردند سیاست و تشبیه شاگردان که تا اوایل قرن حاضر امتداد داشته از مائر رومیها بوده است

تعدد و تکثیر مدارس از اوایل قرن ماضی در اروپا آغاز شده که اهلی مساعدت نموده پدران را به تربیت و تعلیم فرزندان ترغیب و تحریص کردند و مراسم تعلیم اجباری را مجری نمودند وعده از اصلاح خواهان اطفال را از اشتغال در کارخانه ها ممانعت نموده به تعلیم

اجباری و ادار کردند چه بعد از افتتاح کارخانه ها در ممالک شمالی اروپا اولیای فقیر اطفال خرد سال خود را مثل سایر مستغلات روزانه بدوازده الی چهارده ساعت کار متوالی اجیر میدادند لذا از طرف حکومت - های وقت این رویه رسماً ممنوع گردید و بجای آن تعلیم اجباری مرسوم شد. پس از بسط دائره تعلیمات ابتدائی جرائد و مجلات اروپا نیز توسعه و انتشار کامل یافت ولی در مقابل این نشر و بسط مواد علمی و ادبی مطبوعات رو بکاستن نهاد زیرا برخلاف ایام گذشته اگر چه برعهده قارئین افزوده شده بود ولی اطلاعات آنها بسیار محدود بود و جز معلومات اولیه ابتدائی چیز دیگری نمیدانستند بدیهی است ارباب جرایدهم مطابق ذوق و سلیقه خوانندگان تجریر نمودند

باری مدارس امروزه نیز در همه جای دنیا یکسان نیست ملل متمدنه نهایت اهتمام در حسن اداره و تنظیم مدارس مجری داشته اند برعکس مدارس ملل عقب افتاده بحال قرون اولیه باقی است شاگردان روی زمین نشسته باچوب و عصا سیاست و مجازات میشوند معلومات آنها که غالباً راجع بامور مذهبی و دینی است بدون ادراک و تعقل کورکورانه فرا گرفته میشود. مدارس ملل متنوره این ایام بحد کمال رسیده است و تربیت اطفال از سن سه سالگی شروع میشود. تا سن هفت سالگی در مدارس مخصوص موسوم به (بستان اطفال - کیندرکارتن) تربیت و نشو و نما مینمایند در عرض چهارسال معلومات زبردست ماهر موافق استعداد اطفال مطالب مفیده از روی مبادی حواس ظاهره بانها میاموزاند که بعد از بلوغ بحد رشد حقایق آن مطالب را درک خواهند نمود و در آغاز خرد سالی که هر چیزی را قبل از تعقل احساس میکنند تربیت و تعلیم آنها نیز از روی اساس احساسات

انجام مییابد برای تمرین و تدریس اصول تعلیم ابتدائی بعقیده اروپائیان معلمه از معلم مناسب تر خواهد بود چه او دارای عواطف مادرانه و طبعی لطیف و جذاب میباشد و بدین مناسبت کلیه تعلیم ابتدائی بوسیله معلمات صورت میگیرد

قسمت عمده تعلیمات اطفال عبارت از موسیقی و آواز است هفته یکمرتبه نیز بالاتفاق برای گردش بخارج شهر رفته انواع گلها و حشرات را جمع آوری میکنند پاره از مدارس آلمان بشکل مستدیر و دارای چندین طبقه است در طبقه فوقانی که هوا و آفتاب بیشتر مؤثر است برای شنای اطفال حوضی ترتیب داده اند در بعضی از مدارس آلمان شاگرد را قبل از شروع بدرس مجبور بشستن دندانها و شانه کردن مو مینمایند و هر شاگردی در مدرسه مسواک و شانه و صابون و لوازم شست و شوی خود را در محل مخصوصی نگاهداری مینماید در برخی از مدارس انگلیس اطفال فقیر را تغذیه مینمایند و شاگردان مریض را برای معالجه به بیلاق-ها اعزام میدارند

در سنوات اخیره مدارس مصری ترقیات شایانی نموده است زیرا در پنجاه سال قبل مرض کچلی میان شاگردان مصری شیوع وافر داشت و امروزه در نتیجه اهتمام اهالی به نظافت این مرض موفی کمیاب گشته و شاگردان مبتلای باین علت پذیرفته نمیشوند دیگر آنکه اطفال از روی زمین به روی نیمکت رفته اند و معلومات آنها از کتب و ادعیه مذهبی بسایر معلومات مادی تجاوز کرده است معذالك اساس تعلیم و تربیت مصری هنوز نا مرتب است چونکه هنوز معلمات که آموزگاران طبیعی هستند بجای معلمین اشتغال نیافته اند تا این وظیفه طبیعی را با

کمترین مزدی با نهایت اتقان انجام دهند مخصوصاً اگر تعمیم تعلیمات ابتدائی مجری شود در آنصورت استخدام معلمات که حقوقشان از معلمان کمتر خواهد بود کاملاً مقرون بصره است بعلاوه زنها که بجای مردان اشتغال یافتند مردان نیز بکارهای نافعتر و مفیدتر مشغول خواهند شد بهرحال در مدارس مقدماتی اروپا اطفال اناث و ذکور با یکدیگر مشغول تحصیل اند و در موقع جوانی از یکدیگر جدا میشوند در واقع میتوان گفت که دختران و پسران در مدارس مقدماتی با هم تحصیل میکنند و در مدارس متوسطه از هم جدا میشوند و در مدارس عالیّه باز مجتمعاً مشغول تحصیل میگردند .

نقل و ترجمه از مجله الهلال مورخه ژوئیه ۱۹۲۶ - علی جواهرالکلام

طفل راه !

همی یاد دارم ز عهد صغر ، که عیدی برون آمدم با پدر .
 ببازچه مشغول مردم شدم ! وز آشوب خلقی از پدر کم شدم !!
 بر آوردم از بیقراری پشروش ! پدر ، ناگهانم ، بمالید گوش !
 که «ای شوخ چشم آخرت چندبار ! نگفتم که « دستم زدامن مدار ! »
 بتنها نداند شدن طفل خرد که مشکل بود راه نادیده برد
 تو هم طفل راهی بسی ای فقیر - برو دامن راه دانان بگیر .

سیدی - بوستان

